

PATVIRTINTA
Neringos savivaldybės tarybos
2017 m. gruodžio 21 d.
sprendimu Nr. T1-259

NERINGOS SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS STEBĖSENOS 2016 METŲ ATASKAITA

(Demografinė būklė – 2017 m. duomenys, sveikatos būklė – 2016 m. duomenys)

TURINYS

ĮVADAS	3
BENDROJI DALIS.....	3
Strateginis tikslo siekimas.....	4
1 tikslas – sukurti saugesnę socialinę aplinką, mažinti sveikatos netolygumus ir socialinę atskirtį.....	4
2 tikslas – sukurti sveikatai palankią fizinę darbo ir gyvenamąją aplinką.....	6
3 tikslas – formuoti sveiką gyvenseną ir jos kultūrą.....	8
4 tikslas – užtikrinti kokybišką ir efektyvią sveikatos priežiūrą, orientuotą į gyventojų poreikius.....	9
SPECIALIOJI DALIS.....	12
Prioritetinių sričių identifikavimas.....	12
Susižalojimai dėl nukritimų (W00–W19) 65+ m. amžiaus grupėje 10 000 gyv.....	13
Mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su alkoholio vartojimu 100 000 gyventojų.....	14
Mokinių dantų ėduonies intensyvumo indeksas.....	15
Bendruomenės sveikatos stiprinimo veiklos, susijusios su prioritetinėmis veiklomis.....	16
REKOMENDACIJOS.....	18
ŠALTINIAI.....	19
PRIEDAI.....	20

ĮVADAS

Visuomenės sveikatos stebėsenos savivaldybėje tikslas – rinkti, tvarkyti, analizuoti ir interpretuoti visuomenės sveikatą charakterizuojančius rodiklius, kad remiantis išsamia informacija apie savivaldybės bendruomenės sveikatos būklę, sveikatos rizikos veiksnius, būtų galima planuoti ir įgyvendinti savivaldybės visuomenės sveikatos gerinimo priemones. Vykdoma šių duomenų sklaida bei informuojami savivaldybės politikai, siekiant efektyvaus valstybinių (valstybės perduotų savivaldybėms) bei savarankiškųjų visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų įgyvendinimo savivaldybės teritorijoje.

2014 m. birželį Lietuvos Respublikos Seimas patvirtino Lietuvos sveikatos 2014–2025 metų strategiją, kuri nustato nacionalinio sveikatinimo veiklos tikslus ir uždavinius, siekiamus sveikatos lygio rodiklius, kurie būtini siekiant įgyvendinti Lietuvos pažangos strategiją „Lietuva 2030“. Strategijoje iškeltas vienas strateginis tikslas ir keturi tikslai bei jų uždaviniai.

Savivaldybių institucijos Lietuvos sveikatos strategijoje numatytus tikslus ir uždavinius įgyvendina per savivaldybės strateginį plėtros ir strateginį veiklos planus, atsižvelgiant į savivaldybės gyventojų sveikatos būklę ir jai darančių veiksnių paplitimą (LR visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo 10 straipsnis). Lietuvos sveikatos strategijoje nustatytą gyventojų sveikatos lygį įmanoma pasiekti tik koordinuotai ir sutelktai veikiant įvairiems savivaldybės sektoriams.

Neringos savivaldybės visuomenės sveikatos stebėseną vykdoma remiantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. rugpjūčio 11 d. įsakymu Nr. V-488 „Dėl bendrųjų savivaldybių visuomenės sveikatos nuostatų patvirtinimo“ (su vėlesniais pakeitimais). Visuomenės sveikatos stebėsenos ataskaitoje pateikti visuomenės sveikatai reikšmingi rodikliai, kurie susieti su tam tikru Lietuvos sveikatos strategijos tikslu ir uždaviniu. Savivaldybės rodiklio reikšmė lyginama su šalies rodikliu ir kraštinėmis rodiklio reikšmėmis (didžiausia ir mažiausia šalies rodiklio vertė). Jei Neringos savivaldybės (toliau – savivaldybė) rodiklio reikšmė patenka tarp 10 savivaldybių, kuriose stebimas rodiklis geriausias, žymima žalia spalva; jei savivaldybės rodiklio reikšmė patenka tarp 10 savivaldybių, kuriose stebimas rodiklis – prasčiausias, žymima raudona spalva, kitu atveju žymima geltona spalva.

BENDROJI DALIS

Rodiklių analizė ir interpretavimas atliekamas palyginant einamųjų metų savivaldybės rodiklius su Lietuvos rodikliu. Vadovaujantis „šviesoforo“ principu, savivaldybės suskirstytos į šias grupes:

- 10 savivaldybių, kuriose stebimas rodiklis atspindi geriausią situaciją, priskiriamos savivaldybių su geriausiais rodikliais grupei ir žymimos žalia spalva;
- 10 savivaldybių, kuriose stebimas rodiklis – prasčiausias, priskiriamos savivaldybių su prasčiausiais rodikliais grupei ir žymimos raudona spalva;
- likusių 27 savivaldybių rodiklio reikšmės žymimos geltona spalva. Šių savivaldybių rodikliai interpretuojami kaip atitinkantys Lietuvos rodiklį.

Rodiklių analizės tikslas yra įvertinti esamą gyventojų sveikatos ir sveikatą lemiančių veiksnių situaciją savivaldybėje, vertinant ją Lietuvos sveikatos strategijos tikslų ir uždavinių įgyvendinimo kontekste, ir remiantis šia objektyvia informacija planuoti bei įgyvendinti vietines visuomenės sveikatos stiprinimo ir prevencijos priemones. Analizuojamų metų rodiklių duomenys ir jų interpretavimas pateikiami ataskaitos priedo 1 lentelėje „Neringos savivaldybės sveikatos ir su sveikata susijusių rodiklių profilis“. Sudarius savivaldybės probleminių visuomenės sveikatos sričių (temų) sąrašą, buvo atlikta atrinktų rodiklių detalesnė analizė ir vertinimas (žr. „Specialioji dalis“).

2017 metų pradžioje savivaldybėje gyveno 3 097 gyventojų – 77 gyventojais daugiau nei 2016 metais.

2017 m. pradžioje savivaldybėje gyveno 1 545 vyrai ir 1 552 moterys, t. y. 52 vyrais ir 25 moterimis daugiau nei 2016 metais;

2017 m. pradžioje 0–15 metų amžiaus gyventojų savivaldybėje buvo 477, tai yra 19 gyventojų daugiau negu 2016 m. 2017 m. pradžioje darbingo amžiaus gyventojų savivaldybėje buvo 2 098, tai yra 49 gyventojais daugiau lyginant su 2016 m. Pensinio amžiaus gyventojų savivaldybėje 2017 m. buvo 522, t. y. 9 gyventojais daugiau negu 2016 m.

Strateginio tikslo siekimas:

Rodiklis	Atvejų sk. savivaldybėje	Savivaldybės rodiklis	Lietuvos rodiklis	Minimali reikšmė	Maksimali reikšmė	Santykis: savivaldybė/Lietuva
1	2	3	4	5	6	7
Strateginis tikslas – pasiekti, kad 2025 metais šalies gyventojai būtų sveikesni ir gyventų ilgiau, pagerėtų gyventojų sveikata ir sumažėtų sveikatos netolygumai						
Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė (metais)		75,4	74,9	70,0	77,2	1,01
Išvengiamas mirtingumas (proc.)	10	30,3	33,7	24,8	42,8	0,90

Lietuvos sveikatos strategijoje numatytas vienas strateginis tikslas – pasiekti, kad 2025 metais šalies gyventojai būtų sveikesni ir gyventų ilgiau, pagerėtų gyventojų sveikata ir sumažėtų sveikatos netolygumai. Šiam strateginiam tikslui matuoti yra numatyti 2 rodiklių – vidutinės gyvenimo trukmės ir išvengiamo mirtingumo – stebėjimas.

Daugiausiai gyvenimo metų prarandama dėl ankstyvų mirčių, kurias lemia išorinės priežastys, kraujotakos sistemos ligos, piktybiniai navikai. Savivaldybėje vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė yra 75,4 metai, o Lietuvoje – 74,9 metai. Neringos savivaldybės rodiklis patenka į Lietuvos rodiklį atitinkančią geltonąją zoną.

Išvengiamas mirtingumas – tai mirtingumas, nulemtas ligų ar būklių, kurių galima išvengti, taikant efektyvias prevencines ir/ar diagnostikos ir/ar gydymo priemones. Remiantis išvengiamo mirtingumo rodiklio struktūra ir dėsningumais, galima įvertinti pasiektus sveikatos priežiūros tikslus, spręsti apie sveikatos politikos įtaką gyventojų sveikatai bei tobulinti veiksmų kryptis. Savivaldybės išvengiamo mirtingumo rodiklis (30,3 proc.) yra geresnis už Lietuvos rodiklį (33,7 proc.), todėl ji patenka į geriausių rodiklių grupę (žalioji zona).

1 tikslas – sukurti saugesnę socialinę aplinką, mažinti sveikatos netolygumus ir socialinę atskirtį.

Siekiant įgyvendinti Lietuvos sveikatos strategijos tikslą – sukurti saugesnę socialinę aplinką, mažinti sveikatos netolygumus ir socialinę atskirtį – būtinas valstybės ir savivaldybių institucijų, nevyriausybinų organizacijų ir verslo indėlis į Lietuvos gyventojų sveikatos gerinimą.

Įgyvendinti šį tikslą yra išskirti 2 uždaviniai:

- Sumažinti skurdo lygį ir nedarbą;
- Sumažinti socialinę ekonominę gyventojų diferenciaciją šalies ir bendruomenių lygmeniu.

1.1 uždavinys. Sumažinti skurdo lygį ir nedarbą						
Rodiklis	Atvejų sk. savivaldybėje	Savivaldybės rodiklis	Lietuvos rodiklis	Minimali reikšmė	Maksimali reikšmė	Santykis: savivaldybė/Lietuva
Mirtingumas dėl savižudybių (X60-X84) 100 000 gyventojų	0	0,0	28,7	11,4	72,7	0,00
Standartizuotas mirtingumo dėl savižudybių (X60-X84) 100 000 gyventojų	0	0,0	28,2	11,9	75,0	0,00
Mokyklinio amžiaus vaikų, nesimokančių mokyklose, skaičius 1 000 gyventojų	20	96,6	66,2	33,5	134,2	1,46

Socialinės rizikos šeimų skaičius 1 000 gyventojų	0	0,0	3,4	1,2	7,9	0,00
Ilgalaikio nedarbo lygis	41	1,9	2,2	0,6	8,1	0,86
Gyventojų skaičiaus pokytis 1 000 gyventojų	77	-0,7	-14,2	-24,5	-4,2	0,05

Uždavinio – sumažinti skurdo lygį ir nedarbą – įgyvendinimui matuoti yra numatyti 5 rodikliai. 3 rodikliai patenka į geriausių rodiklių grupę (žalioji zona), po 1 – į geltonąją ir raudonąją zonas.

2016 metais savižudybių Neringoje nebuvo užregistruota, todėl šis rodiklis patenka į geriausiųjų rodiklių grupę (žalioji zona).

Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2016 metais savivaldybėje buvo 20 mokyklinio amžiaus vaikų, kurie nesimokė mokykloje. Savivaldybės rodiklis (96,6) yra didesnis už Lietuvos rodiklį (66,2), o santykis – 1,46, todėl pagal šį rodiklį savivaldybė patenka į raudonąją zoną.

Remiantis Statistikos departamento duomenimis, savivaldybėje nėra socialinės rizikos šeimų, todėl pagal šį rodiklį savivaldybė patenka į geriausių savivaldybių grupę (žalioji zona).

Lietuvos darbo biržos duomenimis, savivaldybėje ilgalaikių bedarbių 2016 metais buvo 41. Savivaldybės ilgalaikio nedarbo lygis atitinka Lietuvos rodiklį, pagal šį rodiklį savivaldybė patenka į geltonąją zoną.

Socioekonominę padėtį taip pat atspindi ir gyventojų skaičiaus kitimas. 2016 m. Neringoje gimė 45, mirė 33 asmenys. Neto migracija savivaldybėje 2016 m. buvo 79 gyventojai, tai reiškia, kad daugiau žmonių atvyko gyventi į Neringą nei išvyko iš jos.

1.2 uždavinys. Sumažinti socialinę–ekonominę gyventojų diferenciaciją šalies ir bendruomenių lygmeniu						
Rodiklis	Atvejų sk. savivaldybėje	Savivaldybės rodiklis	Lietuvos rodiklis	Minimali reikšmė	Maksimali reikšmė	Santykis: savivaldybė/Lietuva
Mirtingumas dėl išorinių priežasčių (V01–Y98) 100 000 gyventojų	2	65,4	106,8	70,3	187,2	0,61
Standartizuotas mirtingumo dėl išorinių priežasčių (V01–Y98) 100 000 gyventojų	2	61,0	105,5	68,8	189,6	0,58
Mokinių, gaunančių nemokamą maitinimą mokyklose, skaičius 1 000 gyventojų	18	63,0	188,6	87,2	426,3	0,33
Socialinės pašalpos gavėjų skaičius 1 000 gyventojų	12	3,9	30,6	10,4	81,4	0,13
Sergamumas tuberkulioze (A15-A19) 100 000 gyventojų	0	0,0	40,1	17,8	114,5	0,00

Antro uždavinio – sumažinti socialinę–ekonominę gyventojų diferenciaciją šalies ir bendruomenių lygmeniu – įgyvendinimui matuoti yra numatyti 4 rodikliai. Įvertinus juos pagal santykį savivaldybė/Lietuva, visi šie rodikliai patenka į geriausių savivaldybių grupę (žalioji zona).

2016 metais savivaldybėje užregistruotos 2 mirtys dėl išorinių priežasčių. Savivaldybės rodiklis (65,4) yra mažesnis už Lietuvos rodiklį (106,8), todėl savivaldybė patenka į žaliają zoną.

Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2016 metais savivaldybėje buvo 18 mokinių, gaunančių nemokamą maitinimą mokyklose. Savivaldybės rodiklis (63,0) yra mažesnis už Lietuvos rodiklį (188,6), todėl savivaldybė patenka į žaliają zoną.

Remiantis Statistikos departamento duomenimis, savivaldybėje gyvena 12 socialines pašalpas gaunančių asmenų. Savivaldybės rodiklis (3,9) yra mažesnis už Lietuvos rodiklį (30,6), todėl šis rodiklis patenka į žaliają zoną.

Tuberkuliozės registro duomenimis, savivaldybėje 2016 metais nebuvo naujų tuberkuliozės atvejų, todėl pagal šį rodiklį savivaldybė patenka į geriausių savivaldybių grupę (žalioji zona).

2 tikslas – sukurti sveikatai palankią fizinę darbo ir gyvenamąją aplinką

2 tikslui įgyvendinti numatyti 4 uždaviniai:

- Kurti saugias darbo ir sveikas buitines sąlygas, didinti prekių ir paslaugų vartotojų saugumą;
- Kurti palankias sąlygas saugiai leisti laisvalaikį;
- Mažinti avaringumą ir traumų kelių eismo įvykiuose skaičių;
- Mažinti oro, vandens ir dirvožemio užterštumą, triukšmą.

2.1 uždavinys. Kurti saugias darbo ir sveikas buitines sąlygas, didinti prekių ir paslaugų vartotojų saugumą						
Rodiklis	Atvejų sk. savivaldybėje	Savivaldybės rodiklis	Lietuvos rodiklis	Minimali reikšmė	Maksimali reikšmė	Santykis: savivaldybė/Lietuva
Asmenų, žuvusių ar sunkiai sužalotų dėl nelaimingų atsitikimų darbe, skaičius 10 000 darbingo amžiaus gyventojų	0	0,0	0,9	0,0	2,6	0,00
Susižalojimai dėl nukritimų (W00–W19) 65+ m. amžiaus grupėje 10 000 gyv.	7	168,7	146,9	85,2	222,8	1,15
Darbingo amžiaus asmenų, pirmą kartą pripažintų neįgaliais, skaičius 10 000 gyventojų	6	29,3	65,8	46,3	108,4	0,45
Sergamumas žarnyno infekcinėmis ligomis (A00-A08) 100 000 gyventojų	0	0,0	77,6	10,0	126,2	0,00

Uždavinio – kurti saugias darbo ir sveikas buitines sąlygas, didinti prekių ir paslaugų vartotojų saugumą – įgyvendinimui matuoti yra numatyti 4 rodikliai.

Remiantis valstybinės darbo inspekcijos duomenimis, 2016 metais savivaldybėje asmenų, žuvusių ar sunkiai sužalotų dėl nelaimingų atsitikimų darbe, nebuvo, todėl savivaldybė patenka į žaliają zoną.

Higienos instituto duomenimis, užregistruoti 7 atvejai susižalojimų dėl nukritimų vyresnių nei 65 metų amžiaus grupėje. Savivaldybės rodiklis (168,7) yra didesnis už Lietuvos rodiklį (146,9), o santykis 1,15, todėl savivaldybė patenka į prasčiausių rodiklių grupę (raudonoji zona).

2016 m. Neringoje darbingo amžiaus asmenų, pirmą kartą pripažintų neįgaliais, buvo 6. Savivaldybės rodiklis (29,3) yra mažesnis už Lietuvos rodiklį (65,8), todėl ji patenka į geriausių rodiklių grupę (žalioji zona).

Asmenų, sergančių žarnyno infekcinėmis ligomis, 2016 m. nediagnozuota, todėl savivaldybė patenka į žaliają zoną.

2.2 uždavinys Kurti palankias sąlygas saugiai leisti laisvalaikį						
Rodiklis	Atvejų sk. savivaldybėje	Savivaldybės rodiklis	Lietuvos rodiklis	Minimali reikšmė	Maksimali reikšmė	Santykis: savivaldybė/Lietuva
Mirtingumas dėl atsitiktinio paskendimo (W65-W74) 100 000 gyventojų	1	32,7	6,6	0,0	24,8	4,93
Standartizuotas mirtingumo dėl atsitiktinio paskendimo (W65-W74) 100 000 gyventojų	1	29,7	6,5	0,0	26,7	4,57
Mirtingumas dėl nukritimų (W00-W19) 100 000 gyventojų	0	0,0	14,0	0,0	39,6	0,00

Standartizuotas mirtingumo dėl nukritimo rodiklis (W00-W19) 100 000 gyventojų	0	0,0	13,9	0,0	33,9	0,00
---	---	-----	------	-----	------	------

2 uždavinio – kurti palankias sąlygas saugiai leisti laisvalaikį – įgyvendinimui matuoti yra numatyti 2 rodikliai.

Higienos instituto duomenimis, 2016 m. savivaldybėje užregistruota 1 mirtis dėl atsitiktinio paskendimo. Savivaldybės rodiklis (32,7) yra didesnis už Lietuvos rodiklį (6,6), todėl ji patenka į prasčiausių rodiklių grupę (raudonoji zona).

2016 m. Neringoje nebuvo užregistruota mirčių atvejų dėl nukritimų, todėl savivaldybė patenka į geriausių rodiklių grupę (žalioji zona).

2.3 uždavinys. Mažinti avaringumą ir traumų kelių eismo įvykiuose skaičių						
Rodiklis	Atvejų sk. savivaldybėje	Savivaldybės rodiklis	Lietuvos rodiklis	Minimali reikšmė	Maksimali reikšmė	Santykis: savivaldybė/Lietuva
Mirtingumas dėl transporto įvykių / (V00-V99) 100 000 gyventojų	0	0,0	8,6	0,0	29,5	0,00
Standartizuotas mirtingumo dėl transporto įvykių (V00-V99) 100 000 gyventojų	0	0,0	8,5	0,0	28,6	0,00
Pėsčiųjų mirtingumas dėl transporto įvykių (V00-V09) 100 000 gyventojų	0	0,0	3,4	0,0	11,8	0,00
Transporto įvykiuose patirtų traumų (V00-V99) skaičius 100 000 gyventojų	2	65,4	65,4	19,3	133,5	1,00

3 uždavinio – mažinti avaringumą ir traumų kelių eismo įvykiuose skaičių – įgyvendinimui matuoti yra numatyti 3 rodikliai.

Higienos instituto duomenimis, 2016 m. mirčių dėl transporto įvykių ir pėsčiųjų, kurie mirė dėl transporto įvykių, savivaldybėje nebuvo, todėl ji patenka į geriausių rodiklių grupę (žalioji zona).

Higienos instituto duomenimis, 2016 m. užregistruoti 2 atvejai, kai savivaldybės gyventojai patyrė traumas transporto įvykiuose. Savivaldybės rodiklis (65,4) atitinka Lietuvos rodiklį (65,4), todėl savivaldybė patenka į geltonąją zoną.

2.4 uždavinys. Mažinti oro, vandens ir dirvožemio užterštumą, triukšmą						
Rodiklis	Atvejų sk. savivaldybėje	Savivaldybės rodiklis	Lietuvos rodiklis	Minimali reikšmė	Maksimali reikšmė	Santykis: savivaldybė/Lietuva
Į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių išmestų teršalų kiekis, tenkantis 1 kvadratiniam kilometrui (2015 m.)	-	371,0	1010,0	65	33395	0,40
Viešai tiekiamo geriamojo vandens prieinamumas vartotojams (proc.)	2 971	97	-	-	-	-
Nuotekų tvarkymo paslaugų prieinamumas vartotojams (proc.)	2 971	97	-	-	-	-

2015 m. savivaldybėje į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių išmestų teršalų kiekis, tenkantis 1 kvadratiniam kilometrui buvo 371 kg ir yra mažesnis už Lietuvos rodiklį (1 010 kg), savivaldybė patenka į geltonąją zoną.

UAB „Neringos vanduo“ duomenimis, 2016 metais tiekiamas vanduo atitiko geriamojo vandens higienos normos keliamus reikalavimus.

2016 m. savivaldybėje viešai tiekiamo geriamojo vandens paslaugomis naudojosi 98 proc. gyventojų, o nuotekų tvarkymo paslaugomis – 97 proc. gyventojų.

3 tikslas – formuoti sveiką gyvenseną ir jos kultūrą

Tiksliui „Formuoti sveiką gyvenseną ir jos kultūrą“ numatyti 2 uždaviniai, kurių įgyvendinimą atspindi tam tikri rodikliai:

- Sumažinti alkoholinių gėrimų, tabako vartojimą, neteisėtą narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimą ir prieinamumą;
- Skatinti sveikos mitybos įpročius.

3.1 uždavinys. Sumažinti alkoholinių gėrimų, tabako vartojimą, neteisėtą narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimą ir prieinamumą						
Rodiklis	Atvejų sk. savivaldybėje	Savivaldybės rodiklis	Lietuvos rodiklis	Minimali reikšmė	Maksimali reikšmė	Santykis: savivaldybė/Lietuva
Mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su narkotikų vartojimu 100 000 gyventojų	0	0,0	4,5	0,0	11,1	0,00
Standartizuotas mirtingumo dėl priežasčių, susijusių su narkotikų vartojimu 100 000 gyventojų	0	0,0	4,6	0,0	10,5	0,00
Mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su alkoholio vartojimu 100 000 gyventojų	2	65,4	23,4	7,4	64,3	2,80
Standartizuotas mirtingumo dėl priežasčių, susijusių su alkoholio vartojimu 100 000 gyventojų	2	56,4	22,9	7,8	64,7	2,46
Nusikalstamos veikos, susijusios su disponavimu narkotinėmis medžiagomis ir jų kontrabanda (nusikaltimai) 100 000 gyv.	10	326,9	54,2	0,0	247,3	6,03
Gyventojų skaičius, tenkantis vienai licencijai verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais	19	161,0	172,4	115,7	274,8	0,93
Gyventojų skaičius, tenkantis vienai licencijai verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais	125	24,5	150,2	78,7	285,0	0,16

Uždavinio – sumažinti alkoholinių gėrimų, tabako vartojimą, neteisėtą narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimą ir prieinamumą – įgyvendinimui matuoti yra numatyti 5 rodikliai.

Higienos instituto duomenimis, 2016 m. mirusių dėl narkotikų vartojimo savivaldybėje nebuvo, todėl ji patenka į geriausių rodiklių grupę (žalioji zona).

Higienos instituto duomenimis, 2016 m. savivaldybėje buvo užregistruoti 2 mirčių atvejai dėl priežasčių, susijusių su alkoholio vartojimu. Savivaldybės rodiklis (65,4) yra didesnis už Lietuvos rodiklį (23,4), todėl ji patenka į prasčiausių rodiklių grupę (raudonoji zona).

2016 m. savivaldybėje užregistruota 10 nusikalstamų veikų, susijusių su disponavimu narkotinėmis medžiagomis ir jų kontrabanda. Savivaldybės rodiklis (326,3) yra didesnis už Lietuvos rodiklį (54,2), todėl ji patenka į prasčiausių rodiklių grupę (raudonoji zona).

Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamento duomenimis, 2016 m. Neringoje vienai licencijai verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais teko 161 gyventojas, o Lietuvoje – 172,4 gyventojai. Pagal šį rodiklį savivaldybė patenka į Lietuvos rodiklį atitinkančią grupę (geltonoji zona).

2016 m. Neringoje vienai licencijai verstis mažmenine prekyba alkoholiais gėrimais teko 24,5 gyventojai, o Lietuvoje – 150,2 gyventojų. Pagal šį rodiklį savivaldybė patenka į prasčiausių rodiklių grupę (raudonoji zona).

3.2 uždavinys. Skatinti sveikos mitybos įpročius						
Rodiklis	Atvejų sk. savivaldybėje	Savivaldybės rodiklis	Lietuvos rodiklis	Minimali reikšmė	Maksimali reikšmė	Santykis: savivaldybė/Lietuva
Kūdikių, išimtinai žindytų iki 6 mėn. amžiaus, dalis (proc.)	10	76,9	35,4	13,6	73,5	2,18

Uždavinio – skatinti sveikos mitybos įpročius – įgyvendinimui matuoti yra numatytas 1 rodiklis.

Higienos instituto duomenimis, 2016 m. kūdikių, žindytų iki 6 mėn. amžiaus, savivaldybėje buvo 10. Savivaldybės rodiklis (76,9) yra didesnis už Lietuvos rodiklį (35,4), todėl ji patenka į žaliąją zoną.

4 tikslas – užtikrinti kokybišką ir efektyvią sveikatos priežiūrą, orientuotą į gyventojų poreikius

Šio tikslo įgyvendinimui yra iškelti 4 uždaviniai:

- užtikrinti sveikatos sistemos tvarumą ir kokybę, plėtojant sveikatos technologijas, kurių efektyvumas pagrįstas mokslo įrodymais;
- plėtoti sveikatos infrastruktūrą ir gerinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę, saugą, prieinamumą ir į pacientą orientuotą sveikatos priežiūrą;
- pagerinti motinos ir vaiko sveikatą;
- stiprinti lėtinių neinfekcinių ligų prevenciją ir kontrolę.

4.1 uždavinys. Užtikrinti sveikatos sistemos tvarumą ir kokybę, plėtojant sveikatos technologijas, kurių efektyvumas pagrįstas mokslo įrodymais						
Rodiklis	Atvejų sk. savivaldybėje	Savivaldybės rodiklis	Lietuvos rodiklis	Minimali reikšmė	Maksimali reikšmė	Santykis: savivaldybė/Lietuva
Išvengiamų hospitalizacijų skaičius 1 000 gyventojų	89	29,1	33,8	21,3	57,6	0,86
Išvengiamų hospitalizacijų dėl diabeto ir jo komplikacijų skaičius 1 000 gyventojų	16	6,3	6,6	3,9	10,1	0,96

Uždavinio – užtikrinti sveikatos sistemos tvarumą ir kokybę, plėtojant sveikatos technologijas, kurių efektyvumas pagrįstas mokslo įrodymais – įgyvendinimui matuoti yra numatyti 2 rodikliai.

Higienos instituto duomenimis, 2016 m. išvengiamų hospitalizacijų Neringoje buvo 89 atvejai. Savivaldybės rodiklis (29,1) yra mažesnis už Lietuvos rodiklį (33,8), todėl ji patenka į geriausių rodiklių grupę (žalioji zona).

Higienos instituto duomenimis, 2016 m. išvengiamų hospitalizacijų dėl diabeto ir jo komplikacijų savivaldybėje buvo 16 atvejų. Savivaldybės rodiklis (6,3) atitinka Lietuvos rodiklį (6,6), todėl ji patenka į geltonąją zoną.

4.2 uždavinys. Plėtoti sveikatos infrastruktūrą ir gerinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę, saugą, prieinamumą ir į pacientą, orientuotą sveikatos priežiūrą						
Rodiklis	Atvejų sk. savivaldybėje	Savivaldybės rodiklis	Lietuvos rodiklis	Minimali reikšmė	Maksimali reikšmė	Santykis: savivaldybė/Lietuva

Slaugytojų, tenkančių vienam gydytojui, skaičius	18	6,0	2,1	1,3	4,3	2,92
Šeimos medicinos paslaugas teikiančių gydytojų skaičius 10 000 gyventojų	2	6,5	7,3	2,3	11,8	0,89
Apsilankymų pas gydytojus skaičius, tenkantis vienam gyventojui	19 715	6,4	8,5	6,3	11,1	0,76
Savivaldybei pavaldžių stacionarines asmens sveikatos priežiūros paslaugas teikiančių asmens sveikatos priežiūros įstaigų pacientų pasitenkinimo lygis balais	-	-	18,8	16,3	19,8	-
Sergamumas vaistams atsparia tuberkulioze 100 000 gyventojų	0	0,0	4,1	0,0	19,7	0,00
Sergamumas ŽIV ir lytiškai plintančiomis ligomis (B20-B24) 100 000 gyventojų	0	0,0	2,9	0,0	6,4	0,00

Uždavinio – plėtoti sveikatos infrastruktūrą ir gerinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę, saugą, prieinamumą ir į pacientą orientuotą sveikatos priežiūrą – įgyvendinimui matuoti yra numatyti 6 rodikliai.

Higienos instituto duomenimis, 2016 m. savivaldybėje slaugytojų, tenkančių vienam gydytojui, buvo 6, o Lietuvoje – 2,1. Savivaldybės rodiklis yra geresnis už Lietuvos rodiklį, todėl ji patenka į žaliąją zoną.

Higienos instituto duomenimis, 2016 m. šeimos medicinos paslaugas teikiančių gydytojų savivaldybėje buvo 2. Savivaldybės rodiklis (6,5) atitinka Lietuvos rodiklį (7,3), todėl ji patenka į geltonąją zoną.

Higienos instituto duomenimis, per 2016 m. savivaldybės gyventojai pas gydytojus apsilankė 19 715 kartus. Neringoje vienam gyventojui teko 6,4 apsilankymo, o Lietuvoje – 8,5. Šis savivaldybės rodiklis yra mažesnis už Lietuvos rodiklį, todėl ji patenka į prasčiausių rodiklių grupę (raudonoji zona).

Tuberkuliozės registro duomenimis, 2016 m. naujų vaistams atsparios tuberkuliozės atvejų savivaldybėje nebuvo, todėl ji patenka į geriausių rodiklių grupę (žalioji zona).

Higienos instituto duomenimis, 2016 m. savivaldybėje naujų ŽIV ir lytiškai plintančių ligų atvejų nebuvo, todėl ji patenka į geriausių rodiklių grupę (žalioji zona).

4.3 uždavinys. Pagerinti motinos ir vaiko sveikatą.						
Rodiklis	Atvejų sk. savivaldybėje	Savivaldybės rodiklis	Lietuvos rodiklis	Minimali reikšmė	Maksimali reikšmė	Santykis: savivaldybė/Lietuva
Kūdikių (vaikų iki 1 m. amžiaus) mirtingumas 1 000 gyvų gimusių kūdikių	0	0,0	4,5	0,0	19,5	0,00
2 metų amžiaus vaikų MMR1 (tymų, epideminio parotito, raudonukės vakcina, 1 dozė) skiepavimo apimtys, proc.	6	100,0	93,7	88,7	99,5	1,07
1 metų amžiaus vaikų DTP3 (difterijos, stabligės, kokliušo vakcina), poliomielito ir B tipo <i>Haemophilus influenzae</i> infekcijos skiepavimo apimtys (3 dozės), proc.	4	80,0	94,1	88,7	100,0	0,85
Tikslinės populiacijos (6–14 m.) dalis, dalyvavusi vaikų krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje, proc.	35	17,1	17,0	5,7	54,0	1,00
Mokinių dantų švietimo intensyvumo indeksas	-	4,7	4,2	2,5	5,8	1,12
Paauglių (15–17 m.) gimdymų skaičius 1000 gyventojų	0	0,0	6,2	0,0	25,1	0,00

Uždavinio – pagerinti motinos ir vaiko sveikatą – įgyvendinimui matuoti yra numatyti 6 rodikliai.

Higienos instituto duomenimis, 2016 m. savivaldybėje neužregistruota kūdikių mirčių, todėl ji patenka į geriausių rodiklių grupę (žalioji zona).

2016 m. 2 metų amžiaus vaikų MMR1 (tymų, epideminio parotito, raudonukės vakcina, 1 dozė) Neringoje buvo paskiepyti 6 vaikai. Savivaldybės rodiklis (100,0) yra didesnis už Lietuvos rodiklį (93,7), todėl ji patenka į geriausių rodiklių grupę (žalioji zona).

2016 m. 1 metų amžiaus vaikų DTP3 (difterijos, stabligės, kokliušo vakcina, 3 dozės) savivaldybėje buvo paskiepyti 4 vaikai. Savivaldybės rodiklis (80,0) yra mažesnis už Lietuvos rodiklį (94,1), todėl ji patenka į prasčiausių rodiklių grupę (raudonoji zona).

2016 m. savivaldybėje vaikų, kuriems krūminiai dantys buvo padengti silantinėmis medžiagomis, buvo 35. Savivaldybės rodiklis (17,1) atitinka Lietuvos rodiklį (17,0), todėl savivaldybė patenka į geltonąją zoną.

2016 m. Neringos mokinių dantų ėduonies intensyvumo indeksas (4,7) buvo didesnis už Lietuvos (4,2), todėl savivaldybė patenka į prasčiausių rodiklių grupę (raudonoji zona).

2016 m. paauglių (15–17 m.) gimdymų savivaldybėje nebuvo, todėl ji patenka į geriausių rodiklių grupę (žalioji zona).

4.4 uždavinys. Stiprinti lėtinių neinfekcinių ligų prevenciją ir kontrolę						
Rodiklis	Atvejų sk. savivaldybėje	Savivaldybės rodiklis	Lietuvos rodiklis	Minimali reikšmė	Maksimali reikšmė	Santykis: savivaldybė/Lietuva
Mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų (I00-I99) 100 000 gyventojų	19	621,1	805,5	574,6	1245,2	0,77
Standartizuotas mirtingumo nuo kraujotakos sistemos ligų (I00-I99) 100 000 gyventojų	19	951,1	804,4	651,6	1112,4	1,18
Mirtingumas nuo piktybinių navikų (C00-C97) 100 000 gyventojų	7	228,8	285,8	199,8	432,2	0,80
Standartizuotas mirtingumo nuo piktybinių navikų (C00-C97) 100 000 gyventojų	7	380,5	282,0	232,1	359,1	1,35
Mirtingumas nuo cerebrovaskulinių ligų (I60-I69) 100 000 gyventojų	5	163,5	195,2	107,3	617,8	0,84
Standartizuotas mirtingumo nuo cerebrovaskulinių ligų (I60-I69) 100 000 gyventojų	5	270,8	194,4	113,0	518,7	1,39
Sergamumas II tipo cukriniu diabetu (E11) 10 000 gyventojų	11	36,0	45,6	24,2	71,1	0,79
Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi atrankinės mamografinės patikros dėl krūties vėžio finansavimo programoje 2015-2016 m.	138	29,7	46,5	17,3	64,8	0,64
Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinių priemonių, apmokamų iš Privalomojo sveikatos draudimo biudžeto lėšų, finansavimo programoje 2014-2016 m.	335	42,3	52,5	34,8	67,9	0,81
Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi storosios žarnos vėžio ankstyvosios diagnostikos finansavimo programoje 2015-2016 m.	454	47,5	49,9	18,6	65,6	0,95
Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi asmenų, priskirtinų širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos grupei, atrankos ir prevencijos	318	38,6	39,0	14,7	54,3	0,99

Uždavinio – stiprinti lėtinių neinfekcinių ligų prevenciją ir kontrolę – įgyvendinimui matuoti yra numatyti 8 rodikliai.

Statistikos departamento duomenimis, 2016 m. savivaldybėje buvo užregistruota 19 mirčių atvejų dėl kraujotakos sistemos ligų. Savivaldybės rodiklis (621,1) yra mažesnis už Lietuvos rodiklį (805,5), todėl ji patenka į geriausių rodiklių grupę (žalioji zona).

Statistikos departamento duomenimis, 2016 m. nuo piktybinių navikų mirė 7 neringiškiei. Savivaldybės rodiklis (228,8) yra mažesnis už Lietuvos rodiklį (285,8), todėl ji patenka į geriausių rodiklių grupę (žalioji zona).

Statistikos departamento duomenimis, 2016 m. savivaldybėje buvo užregistruoti 5 mirčių atvejai dėl cerebrovaskulinių (smegenų kraujotakos) ligų. Savivaldybės rodiklis (163,5) atitinka Lietuvos rodiklį (195,2), todėl ji patenka į geltonąją zoną.

Statistikos departamento duomenimis, 2016 m. savivaldybėje užregistruota 11 naujų II tipo cukrinio diabeto atvejų. Savivaldybės rodiklis (36,0) atitinka Lietuvos rodiklį (45,6), todėl ji patenka į geltonąją zoną.

Higienos instituto duomenimis, 2015-2016 m. savivaldybėje atrankinės mamografinės patikros dėl krūties vėžio finansavimo programoje dalyvavo 138 moterys. Savivaldybės rodiklis (29,7) atitinka Lietuvos rodiklį (46,5), todėl ji patenka į geltonąją zoną.

Higienos instituto duomenimis, 2014-2016 m. savivaldybėje gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinių priemonių programoje dalyvavo 335 moterys. Savivaldybės rodiklis (42,3) yra mažesnis už Lietuvos rodiklį (52,5), todėl ji patenka į prasčiausių rodiklių grupę (raudonoji zona).

Higienos instituto duomenimis, 2015-2016 m. savivaldybėje storosios žarnos vėžio ankstyvosios diagnostikos programoje dalyvavo 454 neringiškių. Savivaldybės rodiklis (47,5) atitinka Lietuvos rodiklį (49,9), todėl ji patenka į geltonąją zoną.

Higienos instituto duomenimis, 2016 m. savivaldybėje asmenų, priskirtinų širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos grupei, atrankos ir prevencijos programoje dalyvavo 318 asmenų. Savivaldybės rodiklis (38,6) atitinka Lietuvos rodiklį (39,0), todėl ji patenka į geltonąją zoną.

SPECIALIOJI DALIS

Prioritetinių sričių identifikavimas

Iš priedo 1 lentelėje „Neringos savivaldybės sveikatos ir su sveikata susijusių rodiklių profilis“ pateiktų rodiklių reikšmių matyti, kad:

- 25 rodikliai yra geresni už Lietuvos rodiklį ir patenka į geriausių rodiklių grupę (žalioji zona).
- 13 rodiklių patenka į Lietuvos rodiklį atitinkančią rodiklių grupę (geltonoji zona).

10 rodiklių, patenkančių į prasčiausių rodiklių grupę (raudonoji zona):

1. Mokyklinio amžiaus vaikų, nesimokančių mokyklose, skaičius 1 000 gyventojų;
2. Susižalojimai dėl nukritimų (W00–W19) 65+ m. amžiaus grupėje 10 000 gyv.;
3. Mirtingumas dėl atsitiktinio paskendimo (W65-W74) 100 000 gyventojų;
4. Mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su alkoholio vartojimu 100 000 gyventojų;
5. Nusikalstamos veikos, susijusios su disponavimu narkotinėmis medžiagomis ir jų kontrabanda (nusikaltimai) 100 000 gyv.;
6. Gyventojų skaičius, tenkantis vienai licencijai verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais;
7. Apsilankymų pas gydytojus skaičius, tenkantis vienam gyventojui;
8. 1 metų amžiaus vaikų DTP3 (difterijos, stabligės, kokliušo vakcina), poliomielito ir B tipo *Haemophilus influenzae* infekcijos skiepijimo apimtys (3 dozės), proc.;
9. Mokinių dantų eduonies intensyvumo indeksas;

10. Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinių priemonių, apmokamų iš Privalomojo sveikatos draudimo biudžeto lėšų, finansavimo programoje 2014-2016 m.

2015 m. 7 rodikliai pateko į prasčiausių rodiklių grupę (raudonoji zona). Lyginant 2016 m. su 2015 m. matyti, kad prasčiausių rodiklių grupėje nebėra šių 2 rodiklių:

1. Išvengiamas mirtingumas;
2. Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi vaikų krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje.

2016 m. 5 rodikliai, kurie 2015 m. buvo žaliojoje ar geltonojoje zonoje, pateko į prasčiausių rodiklių grupę (raudonoji zona):

1. Mokyklinio amžiaus vaikų, nesimokančių mokyklose, skaičius 1 000 gyventojų;
2. Susižalojimai dėl nukritimų (W00–W19) 65+ m. amžiaus grupėje 10 000 gyv.;
3. Mirtingumas dėl atsitiktinio paskendimo (W65-W74) 100 000 gyventojų;
4. Mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su alkoholio vartojimu 100 000 gyventojų;
5. 1 metų amžiaus vaikų DTP3 (difterijos, stabligės, kokliušo vakcina), poliomielite ir B tipo *Haemophilus influenzae* infekcijos skiepavimo apimtys (3 dozės), proc.

3 prioritetiniai rodikliai, patenkantys į prasčiausių rodiklių grupę (raudonoji zona), pasirinkti detalesnei analizei. Tai:

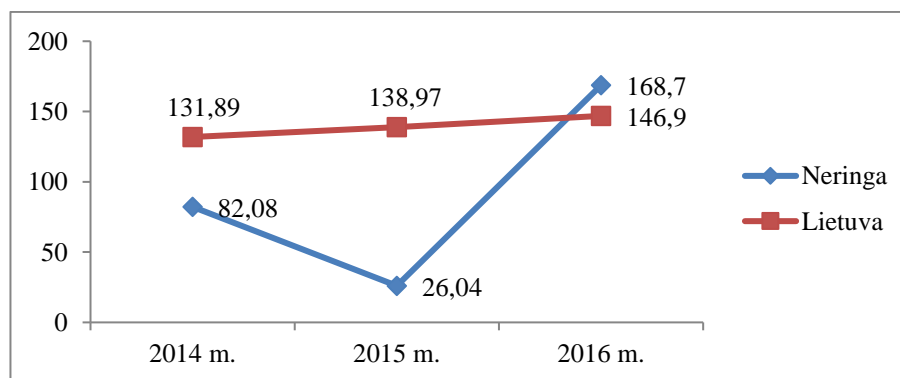
1. Susižalojimai dėl nukritimų (W00–W19) 65+ m. amžiaus grupėje 10 000 gyv.;
2. Mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su alkoholio vartojimu 100 000 gyventojų;
3. Mokinių dantų ėduonies intensyvumo indeksas.

Susižalojimai dėl nukritimų (W00–W19) 65+ m. amžiaus grupėje 10 000 gyv.

Gera pusiausvyra ir mobilumas yra pagrindinės sėkmingo kasdienio gyvenimo bei mėgstamos veiklos prielaidos. Esminis mobilumo aspektas yra gebėjimas saugiai, be griuvimų vaikščioti ir judėti, tačiau griuvimai yra dažni tarp vyresnio amžiaus žmonių ir lemia rimtus pažeidimus, savarankiškumo praradimą ir slaugą namuose. Fiziologiniai senėjimo pokyčiai, tokie kaip raumenų jėgos sumažėjimai, suvokimo, sąnarių judesių amplitudės sutrikimai, reakcijos laiko sulėtėjimas, pokyčiai sensorinėje sistemoje daro įtaką pusiausvyrai ir jos kontrolės sutrikimams.

2016 metais Lietuvoje iš 10 000 vyresnio amžiaus (65+ m. amžiaus) žmonių 147 gydėsi stacionare dėl susižalojimo nukritus. Neringos savivaldybėje šis rodiklis 15 proc. didesnis už Lietuvos rodiklį (atitinkamai Lietuvoje – 146,9; Neringos sav. – 168,7 / 10 000 gyventojų, 65+).

2016 metais pastebime, kad susižalojimų dėl nukritimų 65+ amžiaus grupėje Neringos savivaldybėje padaugėjo 6,5 karto lyginant su 2015 metais (1 pav.).

1 pav. Susižalojimai dėl nukritimų 65+ m. amžiaus grupėje Neringos savivaldybėje ir Lietuvos Respublikoje 2014-2016 m. (10 000 gyv.)

Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

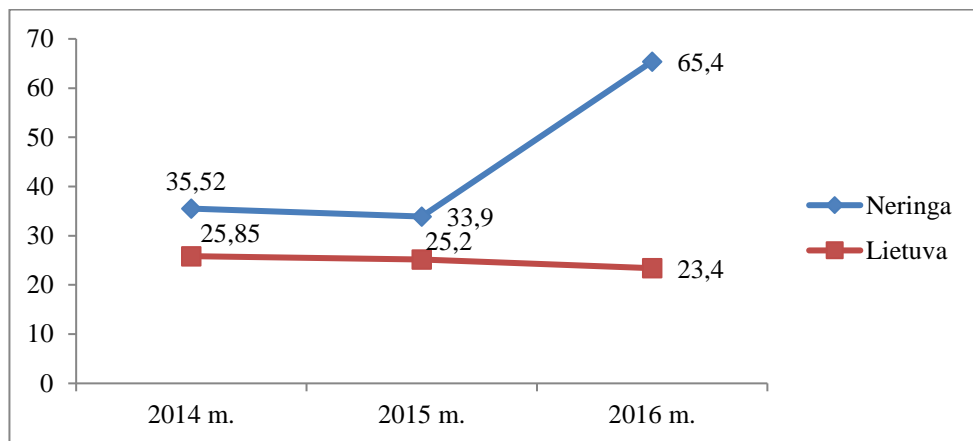
Griuvimo priežasčių supratimas labai padeda jų išvengti. Griuvimų rizika sumažėja pritaikant individualią ir visuomeninę gyvenamąją aplinką. Tinkamas dėmesys saugios aplinkos sudarymui namuose ir viešose vietose – ypač svarbios vyresnio amžiaus asmenų, naudojančių kompensacinę techniką, griuvimo rizikos prevencijos priemonės.

Mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su alkoholio vartojimu 100 000 gyventojų

Alkoholio vartojimas sukelia sunkias socialines pasekmes bei sveikatos sutrikimus, kurie gali sukelti mirtį. 2016 metais dažniausiai pasitaikiusios tiesiogiai alkoholio vartojimo sukeltos mirties priežastys pernai buvo alkoholinė kepenų liga (46,1 proc.), atsitiktinis apsinuodijimas alkoholiu (28,8 proc.) ir alkoholinė kardiomiopatija (12,2 proc.).

2016 metais Lietuvoje dėl alkoholio vartojimo mirė 670 asmenys, Neringos savivaldybėje – 2 asmenys, kurie mirė nuo alkoholinės kepenų ligos ir atsitiktinio apsinuodijimo alkoholiu. Neringoje mirtingumo dėl priežasčių, susijusių su alkoholio vartojimu, rodiklis 2,8 karto didesnis už Lietuvos rodiklį (atitinkamai Lietuvoje – 23,4; Neringos sav. – 65,4 / 100 000 gyventojų).

2016 metais pastebime, kad mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su alkoholio vartojimu, Neringos savivaldybėje padidėjo 2 kartus lyginant su 2015 metais, o Lietuvoje – nežymiai sumažėjo (2 pav.).

2 pav. Mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su alkoholio vartojimu, Neringos savivaldybėje ir Lietuvos Respublikoje 2014-2016 m. (100 000 gyv.)

Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

Vykdam alkoholio vartojimo prevenciją būtina riboti alkoholinių gėrimų prieinamumą. Alkoholio prieinamumą savivaldybėje atspindi visuomenės sveikatos stebėsenos rodiklis „Gyventojų skaičius, tenkantis vienai licencijai verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais“. Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamento duomenimis, licencijų skaičius Lietuvoje nuo 2014 metų mažėja, tačiau vienai licencijai tenkantis gyventojų skaičius išlieka stabilus, nes gyventojų skaičius Lietuvoje mažėja (2013-2016 m. 1-ai licencijai teko 150 gyventojų).

Maža rodiklio reikšmė parodo, kad licencijų yra išduota daug ir todėl vienai jų tenka mažai gyventojų (didesnis prieinamumas). 2016 m. daugiausiai gyventojų, tenkančių 1 licencijai (mažesnis prieinamumas), buvo Akmenės r., Elektrėnų, Kauno r., Pakruojo r., Šiaulių r. savivaldybėse.

Neringos savivaldybėje išduodamų licencijų verstis mažmenine prekyba alkoholiais gėrimais mažėja (2015 m. vienai licencijai teko 17 gyventojų, o 2016 m. – 25 gyventojai), tačiau savivaldybėje 1-ai licencijai tenkantis gyventojų skaičius išlieka 6 kartus didesnis nei Lietuvoje.

Mirties priežasčių, susijusių su alkoholio vartojimu, mažinimui svarbūs antialkoholiniai įstatymai, kurių poveikį rodo statistika. Mirtingumo rodikliai dėl alkoholio vartojimo sukeltų mirties priežasčių Lietuvoje palapsniui mažėja.

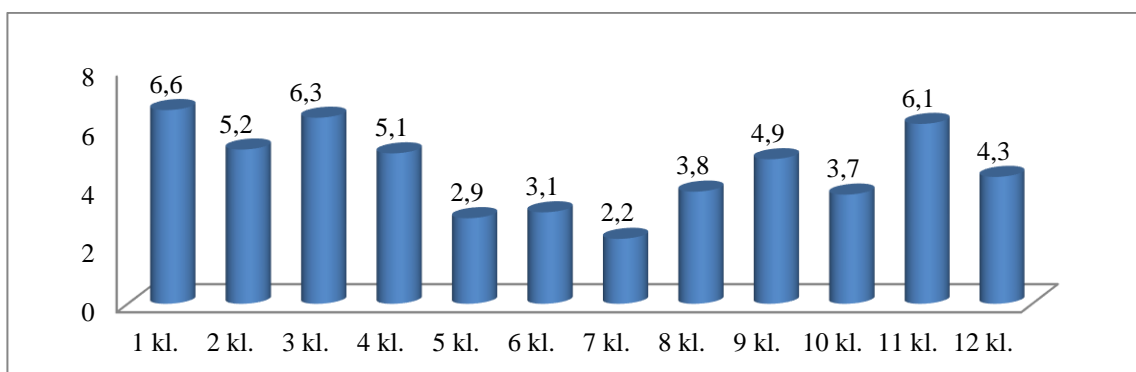
Mokinių dantų ėduonies intensyvumo indeksas

Kiekvienas moksleivis kasmet į mokyklą turi pristatyti pažymą apie dantų būklę. 2016 metais 19,5 proc. vaikų neturėjo ėduonies pažeistų, plombuotų ir išrautų dantų.

Vaikų dantų būklės vertinimui naudojamas dantų ėduonies intensyvumo indeksas (kpi+KPI), kuris išreiškiamas ėduonies pažeistų (kariozinių, plombuotų ir išrautų) dantų skaičiumi, tenkančiu vienam asmeniui; kpi – kariozinių, plombuotų ir dėl ėduonies išrautų pieninių dantų skaičius; KPI – kariozinių, plombuotų bei dėl ėduonies ištrauktų nuolatinių dantų skaičius. Pagal PSO, kai kpi+KPI reikšmė <1,2, tai rodo labai žemą ėduonies intensyvumą; 1,2-2,6 – žemą; 2,7-4,4 – vidutinį; 4,5-6,5 – aukštą; >6,5 – labai aukštą.

Įvertinus mokinių pieninių ir nuolatinių dantų ėduonies intensyvumo indeksą (kpi+KPI) gauta, kad 2016 metais Lietuvos vaikų kpi+KPI buvo vidutinis – 4,2, o Neringos savivaldybės – aukštas, 4,7. Neringos savivaldybės mokinių dantų intensyvumo indeksas 2016 metais lyginant su 2015 metais išlieka nepakitęs (2015 metais kpi+KPI buvo 4,68).

2016 metais 52,8 proc. sveikatą pasitikrusių Neringos savivaldybės mokinių turėjo per aukštą kpi+KPI indeksą. Ėduonies intensyvumo rodiklis buvo aukščiausias tarp 1 klasės mokinių (6,6), žemiausias – tarp 7 klasės mokinių (2,2) (3 pav.).

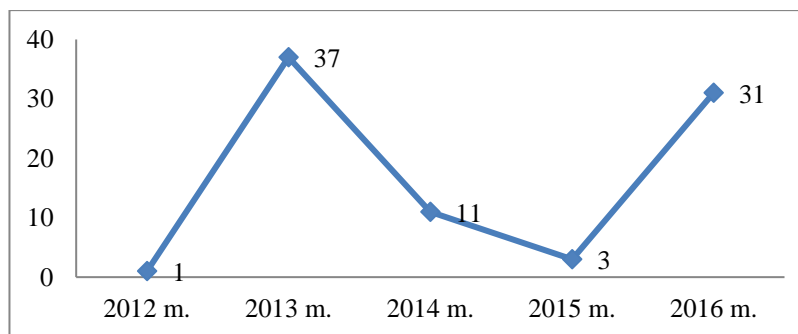

3 pav. Dantų ėduonies intensyvumo indeksas pagal klases Neringos savivaldybėje 2016 m.

Šaltinis: Higienos instituto Vaikų sveikatos stebėsenos informacinė sistema

Dantų ėduonies galima išvengti pasitelkiant profilaktines priemones, viena iš jų yra vaikų (6-14 metų amžiaus) krūminių dantų dengimas silantinėmis medžiagomis. Taigi, vaikų, dalyvavusių krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje, rodiklis yra susijęs su nagrinėjamu rodikliu.

Klaipėdos teritorinės ligonių kasos duomenimis, 2016 metais Neringos savivaldybėje 31 proc. tikslinės grupės vaikų krūminiai dantys buvo padengti silantinėmis medžiagomis. Šios profilaktinės programos įgyvendinimas savivaldybėje pagerėjo 10 kartų lyginant su 2015 metais (4 pav.).

4 pav. Vaikų, kuriems krūminiai dantys buvo padengti silantinėmis medžiagomis, dalis procentais Neringos savivaldybėje 2012-2016 m.

Šaltinis: Klaipėdos teritorinė ligonių kasa

Siekiant išsaugoti gerus vaikų dantis, kartu turi dirbti gydytojai odontologai, burnos higienistai, visuomenės sveikatos specialistai ir vaikų tėvai. Vaikų burnos sveikatos būklė priklauso ir nuo vaikų tėvų pastangų.

Bendruomenės sveikatos stiprinimo veiklos, susijusios su prioritetinėmis veiklomis

Susižalojimų dėl nukritimų 65+ m. amžiaus grupėje prevencija:

Paskaita vyresniems nei 65 metų amžiaus asmenims apie griuvimus „Vyresnio amžiaus žmonių judesių valdymas“.

VšĮ Klaipėdos valstybinė kolegija 2017 m. įgyvendino VSRSP lėšomis dalinai finansuojamą projektą „Individualizuota sveikatingumo programa senjorams“, kurio metu Neringos senjorai buvo supažindinti su fiziologiniais senėjimo procesais, įtakojančiais griuvimus, apmokyti ergonomikos, sąnarių paslankumo, raumenų jėgos ir pusiausvyros lavinimo principų, supažindinti su griuvimo prevencija, suteiktos individualios konsultacijos fizinio pajėgumo įvertinimo klausimais. Senjorai apmokyti tinkamai pritaikyti namų aplinką. Visiems dalyviams įteikta dalomoji medžiaga, kurioje išsamiai aprašyta atliekamų pratimų seka ir dozavimo principai. Senjorai apmokyti taisyklingai naudotis ir interpretuoti žingsniamačių rodmenis.

Formuojant sveiką gyvenimą ir jos kultūrą, skatinant fizinį aktyvumą, VSRSP lėšomis įgyvendinti šie projektai:

- Jogos mankštos paplūdimyje – sveikos gyvenimo ugdymas ir propagavimas (Nidos ir Juodkrantės centriniuose paplūdimiuose) (tęstinis nuo 2007 m.) (Lietuvos jogos asociacija);
- Būkite sveiki, gražūs ir judrūs, nesvarbu kiek jums metų (Neringos socialinių paslaugų centras);
- Fizinio aktyvumo skatinimas (Asociacija Neringos miesto neįgaliųjų draugija);
- Mankštų organizavimas gyventojams rudens–žiemos sezono metu (Neringos savivaldybės administracija).

Visose gyvenvietėse yra įrengti 7 lauko treniruoklių kompleksai: 3 Nidoje, 2 Juodkrantėje, po vieną Preiloje ir Pervalkoje, tad sudarytos sąlygos mankštintis ištiesus metus atvirame ore. Treniruokliai prižiūrimi, esant reikalui, remontuojami, bus užkljuojami aprašai–instrukcijos. Pervalkos ir Juodkrantės gyvenvietėse prie treniruoklių pastatyti stalo teniso stalai su saugia grindine danga. Prie Nidos centrinio paplūdimio šiemet įrengti 5 treniruokliai 10-iai žmonių.

Savivaldybėje remontuojamos gatvės, šaligatviai ir pėsčiųjų takai, įrengiami įvažiavimai neįgaliesiems, įrengiami porankiai, tvarkomi laiptai, pėsčiųjų takai į paplūdimius ir kt.

Mirtingumo dėl alkoholio vartojimo mažinimas:

Vykdyta alkoholio vartojimo prevencija;

Asmenų, priklausomų nuo alkoholio, konsultavimas ir nukreipimas specializuotai pagalbai.

Vaikų dantų edukacijos prevencija:

Informacinis renginys 1–7 klasių mokinių tėvams apie Vaikų krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis prevencinę programą.

Vykdytas vaikų dantų silantavimas.

Planuojamos veiklos 2018 metais:

Susižalojimų dėl nukritimų 65+ m. amžiaus grupėje prevencija:

Įgyvendinant 08.4.2-ESFA-R-630 priemonę „Sveikos gyvenimo skatinimas regioniniu lygiu“, bus vykdomas projektas „Sveikos gyvenimo skatinimas Neringos savivaldybėje“, kuriame numatomos

įvairios veiklos senjorams traumatizmo mažinimo srityje (praktiniai užsiėmimai, paskaitos, mankštos, mokymai ir kt.).

Mirtingumo dėl alkoholio vartojimo mažinimas:

Alkoholio prieinamumo mažinimas;

Asmenų, priklausomų nuo alkoholio, konsultavimas ir nukreipimas specializuotai pagalbai;

Įgyvendinant 08.4.2-ESFA-R-630 priemonę „Sveikos gyvensenos skatinimas regioniniu lygiu“ bus vykdomas projektas „Sveikos gyvensenos skatinimas Neringos savivaldybėje“, kurio metu bus vykdomos įvairios veiklos, formuojant sveikos gyvensenos ir jos kultūros vertybines nuostatas.

Vaikų dantų edukacijos prevencija:

Informacijos teikimas tėvams apie Vaikų krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis prevencinę programą;

Įgyvendinant 08.4.2-ESFA-R-630 priemonę „Sveikos gyvensenos skatinimas regioniniu lygiu“, bus numatomos įvairios veiklos vaikų dantų edukacijos prevencijos srityje (praktiniai mokymai vaikams ir jų tėvams apie teisingą burnos priežiūrą, paskaitos, konkursai, viktorinos ir kt.).

REKOMENDACIJOS

Siekiant geresnės savivaldybės gyventojų sveikatos būklės, mažinant sveikatos netolygumus, mirtingumą nuo išorinių mirties priežasčių ir lėtinių ligų, būtinas bendradarbiavimas tarp visų sektorių.

Rekomendacijos Neringos savivaldybei ir Klaipėdos miesto visuomenės sveikatos biurui:

Visuomenės sveikatos biuras turi didinti gyventojų informuotumą sveikatos tematika, skatinti gyventojus aktyviau dalyvauti biuro organizuojamose sveikatinimo veiklose, didesnę dėmesį skirti vaikų burnos ligų profilaktikai.

Siekti sumažinti vyresnio amžiaus asmenų griuvimų riziką, pritaikant visuomeninę ir gyvenamąją aplinką. Taip pat vyresniems asmenims pravedti raumenų stiprinimo ir judesių koordinacijos užsiėmimus, rengti paskaitas griuvimų prevencijos tema.

Savivaldybė turėtų dar aktyviau naudotis suteiktomis teisėmis alkoholio kontrolės srityje.

Rekomendacijos VšĮ Neringos pirminės sveikatos priežiūros centrui:

Siekti, kad gydytojas odontologas išsamiai įvertintų vaikų dantų ir žandikaulių būklę, kiekvieno vaiko apsilankymo metu akcentuotų tinkamą dantų valymą bei informuotų tėvus apie Vaikų krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis prevencinę programą.

Gyventojus, turinčius sveikatos rizikos veiksnius (alkoholio ir tabako gaminių vartojimas, nutukimas, mažas fizinis aktyvumas) konsultuoti dėl galimybių ir būdų šiems veiksniams mažinti.

Skatinti 40–65 m. amžiaus rizikos grupių asmenis, kurie dalyvauja Asmenų, priskirtinų širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos grupei, atrankos ir prevencijos priemonių finansavimo programoje, dalyvauti Sveikatos stiprinimo programoje.

ŠALTINIAI

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2014 liepos 16 d. įsakymas Nr. V-815 „Dėl sveikatos netolygumų mažinimo Lietuvoje 2014–2023 m. veiksmų plano patvirtinimo“, TAR, 2014-07-17, Nr. 10332.

Visuomenės sveikatos netolygumai. Higienos institutas, 2014, Nr. 3 (7).

Visuomenės sveikatos būklė Lietuvos savivaldybėse 2016 m. Higienos instituto Sveikatos informacijos centras. Vilnius, 2017.

Neringos savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2015 metų ataskaita. Klaipėdos miesto visuomenės sveikatos biuras, 2016.

Želvienė A. Savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos ataskaitų rašymo metodinės rekomendacijos. Higienos institutas. Vilnius, 2015.

Andruškienė J., Izdonaitė – Medžiūnienė I., Einars B. ir kt.. Ikimokyklinio amžiaus vaikų tėvų burnos savipriežiūra ir su burnos sveikata susijusi gyvenimo kokybė. Visuomenės sveikata, 2013, Nr. 1.

V. Piščalkienė, A. Kavalaisukienė, B. Zachovajevienė, M. Gintilienė, L. Rutkauskienė. Vyresnio amžiaus asmenų griuvimo riziką lemiantys veiksniai. Sveikatos mokslai, 2012.

Ž. Našlėnė, A. Želvienė. Lietuvos gyventojų mirtingumo, sukkelto alkoholio vartojimo, pokyčiai 2010-2016 m. ir įtaka vidutinei tikėtinaai gyvenimo trukmei. Visuomenės sveikata, 2017.

Ataskaitą parengė:

Klaipėdos miesto visuomenės sveikatos biuras

1 PRIEDAS „Neringos savivaldybės sveikatos ir su sveikata susijusių rodiklių profilis“

Rodiklis	Atvejų sk. savivaldybėje	Savivaldybės rodiklis	Lietuvos rodiklis	Minimali reikšmė	Maksimali reikšmė	Santykis: savivaldybė/Lietuva
1	2	3	4	5	6	7
Strateginis tikslas – pasiekti, kad 2025 metais šalies gyventojai būtų sveikesni ir gyventų ilgiau, pagerėtų gyventojų sveikata ir sumažėtų sveikatos netolygumai						
Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė (metais)		75,4	74,9	70,0	77,2	1,01
Išvengiamas mirtingumas (proc.)	10	30,3	33,7	24,8	42,8	0,90
1. TIKSLAS. Sukurti saugesnę socialinę aplinką, mažinti sveikatos netolygumus ir socialinę atskirtį						
1.1 uždavinys. Sumažinti skurdo lygį ir nedarbą						
Mirtingumas dėl savizudybių (X60-X84) 100 000 gyventojų	0	0,0	28,7	11,4	72,7	0,00
Standartizuotas mirtingumo dėl savizudybių (X60-X84) 100 000 gyventojų	0	0,0	28,2	11,9	75,0	0,00
Mokyklinio amžiaus vaikų, nesimokančių mokyklose, skaičius 1 000 gyventojų	20	96,6	66,2	33,5	134,2	1,46
Socialinės rizikos šeimų skaičius 1 000 gyventojų	0	0,0	3,4	1,2	7,9	0,00
Ilgalaikio nedarbo lygis	41	1,9	2,2	0,6	8,1	0,86
Gyventojų skaičiaus pokytis 1 000 gyventojų	77	-0,7	-14,2	-24,5	-4,2	0,05
1.2 uždavinys. Sumažinti socialinę- ekonominę gyventojų diferenciaciją šalies ir bendruomenių lygmeniu						
Mirtingumas dėl išorinių priežasčių (V01–Y98) 100 000 gyventojų	2	65,4	106,8	70,3	187,2	0,61
Standartizuotas mirtingumo dėl išorinių priežasčių (V01–Y98) 100 000 gyventojų	2	61,0	105,5	68,8	189,6	0,58
Mokinių, gaunančių nemokamą maitinimą mokyklose, skaičius 1 000 gyventojų	18	63,0	188,6	87,2	426,3	0,33
Socialinės pašalpos gavėjų skaičius 1 000 gyventojų	12	3,9	30,6	10,4	81,4	0,13
Sergamumas tuberkulioze (A15-A19) 100 000 gyventojų	0	0,0	40,1	17,8	114,5	0,00
2. TIKSLAS. Sukurti sveikatai palankią fizinę darbo ir gyvenamąją aplinką						
2.1 uždavinys. Kurti saugias darbo ir sveikas buitines sąlygas, didinti prekių ir paslaugų vartotojų saugumą						
Asmenų, žuvusių ar sunkiai sužalotų dėl nelaimingų atsitikimų darbe, skaičius 10 000 darbingo amžiaus gyventojų	0	0,0	0,9	0,0	2,6	0,00
Susižalojimai dėl nukritimų (W00–W19) 65+ m. amžiaus grupėje 10 000 gyv.	7	168,7	146,9	85,2	222,8	1,15
Darbingo amžiaus asmenų, pirmą kartą pripažintų neįgaliais, skaičius 10 000 gyventojų	6	29,3	65,8	46,3	108,4	0,45
Sergamumas žarnyno infekcinėmis ligomis (A00-A08) 100 000 gyventojų	0	0,0	77,6	10,0	126,2	0,00
2.2 uždavinys Kurti palankias sąlygas saugiai leisti laisvalaikį						
Mirtingumas dėl atsitiktinio paskendimo (W65-W74) 100 000 gyventojų	1	32,7	6,6	0,0	24,8	4,93
Standartizuotas mirtingumo dėl atsitiktinio paskendimo (W65-W74) 100 000 gyventojų	1	29,7	6,5	0,0	26,7	4,57
Mirtingumas dėl nukritimų (W00-W19) 100 000 gyventojų	0	0,0	14,0	0,0	39,6	0,00
Standartizuotas mirtingumo dėl nukritimo rodiklis (W00-W19) 100 000 gyventojų	0	0,0	13,9	0,0	33,9	0,00
2.3 uždavinys. Mažinti avaringumą ir traumų kelių eismo įvykiuose skaičių						
Mirtingumas dėl transporto įvykių / (V00-V99) 100 000 gyventojų	0	0,0	8,6	0,0	29,5	0,00
Standartizuotas mirtingumo dėl transporto įvykių (V00-V99) 100 000 gyventojų	0	0,0	8,5	0,0	28,6	0,00
Pėsčiųjų mirtingumas dėl transporto įvykių (V00-V09) 100 000 gyventojų	0	0,0	3,4	0,0	11,8	0,00
Transporto įvykiuose patirtų traumų (V00-V99) skaičius 100 000 gyventojų	2	65,4	65,4	19,3	133,5	1,00

2.4 uždavinys. Mažinti oro, vandens ir dirvožemio užterštumą, triukšmą						
Į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių išmestų teršalų kiekis, tenkantis 1 kvadratiniam kilometrui (2015 m.)	-	371,0	1010,0	65	33395	0,40
Viešai tiekiamo geriamojo vandens prieinamumas vartotojams (proc.)	2 971	97	-	-	-	-
Nuotekų tvarkymo paslaugų prieinamumas vartotojams (proc.)	2 971	97	-	-	-	-
3 TIKSLAS. Formuoti sveiką gyvenseną ir jos kultūrą						
3.1 uždavinys. Sumažinti alkoholinių gėrimų, tabako vartojimą, neteisėtą narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimą ir prieinamumą						
Mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su narkotikų vartojimu 100 000 gyventojų	0	0,0	4,5	0,0	11,1	0,00
Standartizuotas mirtingumo dėl priežasčių, susijusių su narkotikų vartojimu 100 000 gyventojų	0	0,0	4,6	0,0	10,5	0,00
Mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su alkoholio vartojimu 100 000 gyventojų	2	65,4	23,4	7,4	64,3	2,80
Standartizuotas mirtingumo dėl priežasčių, susijusių su alkoholio vartojimu 100 000 gyventojų	2	56,4	22,9	7,8	64,7	2,46
Nusikalstamos veikos, susijusios su disponavimu narkotinėmis medžiagomis ir jų kontrabanda (nusikaltimai) 100 000 gyv.	10	326,9	54,2	0,0	247,3	6,03
Gyventojų skaičius, tenkantis vienai licencijai verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais	19	161,0	172,4	115,7	274,8	0,93
Gyventojų skaičius, tenkantis vienai licencijai verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais	125	24,5	150,2	78,7	285,0	0,16
3.2 uždavinys. Skatinti sveikos mitybos įpročius						
Kūdikių, išimtinai žindytų iki 6 mėn. amžiaus, dalis (proc.)	10	76,9	35,4	13,6	73,5	2,18
4. TIKSLAS. Užtikrinti kokybišką ir efektyvią sveikatos priežiūrą, orientuotą į gyventojų poreikius						
4.1 uždavinys. Užtikrinti sveikatos sistemos tvarumą ir kokybę, plėtojant sveikatos technologijas, kurių efektyvumas pagrįstas mokslo įrodymais						
Išvengiamų hospitalizacijų skaičius 1 000 gyventojų	89	29,1	33,8	21,3	57,6	0,86
Išvengiamų hospitalizacijų dėl diabeto ir jo komplikacijų skaičius 1 000 gyventojų	16	6,3	6,6	3,9	10,1	0,96
4.2 uždavinys. Plėtoti sveikatos infrastruktūrą ir gerinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę, saugą, prieinamumą ir į pacientą orientuotą sveikatos priežiūrą						
Slaugytojų, tenkančių vienam gydytojui, skaičius	18	6,0	2,1	1,3	4,3	2,92
Šeimos medicinos paslaugas teikiančių gydytojų skaičius 10 000 gyventojų	2	6,5	7,3	2,3	11,8	0,89
Apsilankymų pas gydytojus skaičius, tenkantis vienam gyventojui	19 715	6,4	8,5	6,3	11,1	0,76
Savivaldybei pavaldžių stacionarines asmens sveikatos priežiūros paslaugas teikiančių asmens sveikatos priežiūros įstaigų pacientų pasitenkinimo lygis balais	-	-	18,8	16,3	19,8	-
Sergamumas vaistams atsparia tuberkulioze 100 000 gyventojų	0	0,0	4,1	0,0	19,7	0,00
Sergamumas ŽIV ir lytiškai plintančiomis ligomis (B20-B24) 100 000 gyventojų	0	0,0	2,9	0,0	6,4	0,00
4.3 uždavinys. Pagerinti motinos ir vaiko sveikatą.						
Kūdikių (vaikų iki 1 m. amžiaus) mirtingumas 1 000 gyvų gimusių kūdikių	0	0,0	4,5	0,0	19,5	0,00
2 metų amžiaus vaikų MMR1 (tymų, epideminio parotito, raudonukės vakcina, 1 dozė) skiepavimo apimtys, proc.	6	100,0	93,7	88,7	99,5	1,07
1 metų amžiaus vaikų DTP3 (difterijos, stabligės, kokliušo vakcina), poliomielito ir B tipo <i>Haemophilus influenzae</i> infekcijos skiepavimo	4	80,0	94,1	88,7	100,0	0,85

apimty (3 dozės), proc.						
Tikslinės populiacijos (6–14 m.) dalis, dalyvavusi vaikų krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje, proc.	35	17,1	17,0	5,7	54,0	1,00
Mokinių dantų ėduonies intensyvumo indeksas	-	4,7	4,2	2,5	5,8	1,12
Paauglių (15–17 m.) gimdymų skaičius 1000 gyventojų	0	0,0	6,2	0,0	25,1	0,00
4.4 uždavinys. Stiprinti lėtinių neinfekcinių ligų prevenciją ir kontrolę						
Mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų (I00-I99) 100 000 gyventojų	19	621,1	805,5	574,6	1245,2	0,77
Standartizuotas mirtingumo nuo kraujotakos sistemos ligų (I00-I99) 100 000 gyventojų	19	951,1	804,4	651,6	1112,4	1,18
Mirtingumas nuo piktybinių navikų (C00-C97) 100 000 gyventojų	7	228,8	285,8	199,8	432,2	0,80
Standartizuotas mirtingumo nuo piktybinių navikų (C00-C97) 100 000 gyventojų	7	380,5	282,0	232,1	359,1	1,35
Mirtingumas nuo cerebrovaskulinių ligų (I60-I69) 100 000 gyventojų	5	163,5	195,2	107,3	617,8	0,84
Standartizuotas mirtingumo nuo cerebrovaskulinių ligų (I60-I69) 100 000 gyventojų	5	270,8	194,4	113,0	518,7	1,39
Sergamumas II tipo cukriniu diabetu (E11) 10 000 gyventojų	11	36,0	45,6	24,2	71,1	0,84
Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi atrankinės mamografinės patikros dėl krūties vėžio finansavimo programoje 2015-2016 m.	138	29,7	46,5	17,3	64,8	0,64
Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinių priemonių, apmokamų iš Privalomojo sveikatos draudimo biudžeto lėšų, finansavimo programoje 2014-2016 m.	335	42,3	52,5	34,8	67,9	0,81
Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi storosios žarnos vėžio ankstyvosios diagnostikos finansavimo programoje 2015-2016 m.	454	47,5	49,9	18,6	65,6	0,95
Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi asmenų, priskirtinų širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos grupei, atrankos ir prevencijos priemonių finansavimo programoje 2016 m.	318	38,6	39,0	14,7	54,3	0,99